

Gabra tal-ġurisprudenza

KONKLUŻJONIJIET TAL-AVUKAT ĠENERALI
KOKOTT
ippreżentati fid-29 ta' Novembru 2012¹

Kawża C-440/11 P

**Il-Kummissjoni Ewropea
vs**

Stichting Administratiekantoer Portielje u Gosselin Group NV

“Appell — Kompetizzjoni — Akkordji, deċiżjonijiet u prattiki miftiehma — Artikolu 81(1) KE u Artikolu 53(1) ŻEE — Kunċett ta' impriża — Imputazzjoni tal-ksur tad-dritt tal-akkordji minn kumpannija kummerċjali lil fondazzjoni li tikkontrolla, direttament jew indirettament, l-ishma kollha f'dik il-kumpannija, iżda li ma hijiex proprjament ekonomikament attiva — ‘Kartell tal-ġarr’ — Suq Belġjan tas-servizzi ta' ġarr internazzjonali”

I – Introduzzjoni

1. Dan il-każ jaghti lill-Qorti tal-Ġustizzja okkażjoni oħra biex tirfina l-ġurisprudenza tagħha fuq il-kwistjoni kontroversjali immensa dwar ir-responsabbiltà tal-kumpanniji parent għal ksur tad-dritt tal-akkordji mwettaq mis-sussidjarji li jkunu kompletament proprjetà tagħhom. Essenzjalment, il-kwistjoni f'dan il-każ hija dwar jekk tali imputazzjoni tar-responsabbiltà taht id-dritt tal-akkordji teżiġix li l-kumpannija parent trid tkun twettaq attività ekonomika hija stess, jiġifieri, li hija stess tkun impriża fis-sens tad-dritt tal-kompetizzjoni Ewropew, jew jekk huwiex biżżejjed li s-sussidjarja twettaq tali attività ekonomika u l-kumpannija parent u dik sussidjarja flimkien, jikkostitwixxu impriża.

2. Dan il-punt legali iqum fir-rigward tal-“kartell tal-ġarr” li l-Kummissjoni Ewropea kixfet fir-rigward tas-suq Belġjan tas-servizzi ta' ġarr internazzjonali ftit snin ilu u li hija tat deċiżjoni fuqu li imponiet multi fil-11 ta' Marzu 2008 (iktar 'il quddiem id-“deċiżjoni kkontestata”)². Il-Kummissjoni akkużat lil Gosselin Group NV (iktar 'il quddiem “Gosselin”), flimkien ma' disa' imprizi jew gruppi ta' imprizi oħra, li pparteċipaw fil-kartell dwar is-servizzi ta' ġarr u mmultat lil Gosselin. Il-Kummissjoni żammet ukoll lil Stichting Administratiekantoer Portielje (iktar 'il quddiem “Portielje”) responsabbli *in solidum* għal parti mill-multa, li hija fondazzjoni ta' familja li tikkontrolla, direttament jew indirettament, l-ishma kollha fil-kapital ta' Gosselin u hija intiża li tiżgura l-għaqda fit-tmexxija ta' Gosselin fl-interessi tal-familja fondatriċi.

¹ — Lingwa oriġinali: il-Ġermaniż.

² — Deċiżjoni tal-Kummissjoni, tal-11 ta' Marzu 2008, dwar proċedura ta' applikazzjoni tal-Artikolu 81 tat-Trattat KE u tal-Artikolu 53 tat-Trattat ŻEE (Każ COMP/38.543 – Servizzi ta' ġarr internazzjonali), notifikata taht id-dokument numru C(2008) 926 finali, publikazzjoni sommarja ppubblikata fil-ĠU 2009, C 188, p. 16; it-test shih ta' din id-deċiżjoni huwa disponibbli biss fuq is-sit internet tal-Kummissjoni, Direttorat Ġenerali tal-Kompetizzjoni, f'verżjoni mhux kunfidenzjali bil-lingwa Franċiża (fl-indirizz li ġej: <http://ec.europa.eu/competition/antitrust/cases/index.html>).

3. Madankollu, il-Qorti Ġenerali tal-Unjoni Ewropea ddeċidiet li huwa illegali li Portielje tinzamm responsabbli *in solidum* u fis-sentenza tagħha fil-kawża magħquda T-208/08 u T-209/08 (iktar 'il quddiem is-“sentenza tal-Qorti Ġenerali” jew is-“sentenza appellata”)³, issostanzjat din id-deċiżjoni primarjament abbażi tal-fatt li Portielje minnha nnfisha ma kinitx involuta f'attività ekonomika u għaldaqstant ma kinitx impriża.

4. Huwa kontra dik is-sentenza li l-Kummissjoni pprezentat dan l-appell. Hija targumenta li l-imputazzjoni tar-responsabbiltà taht id-dritt tal-akkordji tiddependi kompletament fuq jekk kumpannija parent u s-sussidjarja tagħha – f'din il-kawża, Portielje u Gosselin – jiformawx *flimkien* impriża, fis-sens tad-dritt tal-kompetizzjoni Ewropew u fuq jekk dik l-unità ekonomika tistax tkun akkużata li pparteċipat fil-kartell.

5. Fil-kuntest ta' appelli oħrajn li għadhom pendenti għal dak li jirrigwarda l-kartell tal-ġarr, il-Qorti tal-Ġustizzja dalwaqt ser ikollha titratta ċertu numru ta' kwistjonijiet oħrajn⁴.

II – Il-fatti li wasslu għall-kawża

6. Gosselin hija kumpannija kummerċjali li għandha s-sede tagħha fil-Belġju, twaqqfet fl-1983 u ilha topera bħala kumpannija tal-ġarr taht dan l-isem mill-20 ta' Diċembru 2007⁵.

7. Portielje hija fondazzjoni stabbilita fl-2001 li għandha s-sede tagħha fil-Pajjiżi l-Baxxi u li tlaqqa' flimkien azzjonisti membri tal-familja fondatriċi Gosselin sabiex tiġi żgurata l-għaqda fit-tmexxija. Minn naha tagħha, Portielje ma teżerċita l-ebda attività kummerċjali.

8. B'effett mill-1 ta' Jannar 2002, il-fondazzjoni tal-familja kellha kontroll, parzjalment dirett u parzjalment indirett, fuq l-ishma kollha fil-kapital ta' Gosselin. B'mod speċifiku, 92 % tal-azzjonijiet ta' Gosselin huma miżmuma direttament minn Portielje bħala trustee u r-rimamenti 8 % huma miżmuma minn Vivet en Gosselin NV; 99.87 % tal-ishma f'din l-aħħar kumpannija jappartjenu lil Portielje.

A – Il-fatti u l-proċedura amministrattiva

9. Skont ir-riżultati tal-investigazzjoni magħmula mill-Kummissjoni, fis-suq tas-servizzi ta' ġarr internazzjonali fil-Belġju kien jeżisti, mill-1984 sal-2003, akkordju li fih ipparteċipaw għaxar impriżi ta' ġarr⁶ matul perijodi differenti⁷ u f'diversi gradi.

10. Fid-deċiżjoni kkontestata, il-Kummissjoni kkonstatat li dak l-akkordju kien jikkostitwixxi akkordju globali fil-forma ta' ksur uniku u kontinwu⁸, li ssejjes fuq total ta' tliet tipi ta' ftehim⁹:

— *ftehim fuq il-prezzijiet*, fejn il-kumpanniji ta' ġarr ikkonċernati għamlu arrangamenti dwar ir-remunerazzjoni għas-servizzi tagħhom lill-klijenti;

3 — Sentenza tal-Qorti Ġenerali tas-16 ta' Ġunju 2011 Gosselin Group u Stichting Administratiekantoor Portielje vs Il-Kummissjoni (Kawża magħquda T-208/08 u T-209/08).

4 — Il-kawża pendenti Gosselin Group vs Il-Kummissjoni u Stichting Administratiekantoor Portielje (Kawża C-429/11 P) tikkonċerna wkoll appell kontra s-sentenza appellata f'dan il-każ. Hemm sentenzi oħra tal-Qorti Ġenerali fuq il-kartell tal-ġarr li huma s-suġġett ta' appelli pendenti fil-kawża Ziegler vs Il-Kummissjoni (Kawża C-439/11 P), Il-Kummissjoni vs Verhuizingen Coppens (Kawża C-441/11 P) u Team Relocations et vs Il-Kummissjoni (Kawża C-444/11 P). Jiena pprezentajt konklużjonijiet fil-kawża Il-Kummissjoni vs Verhuizingen Coppens (Kawża C-444/11 P) fl-24 ta' Mejju 2012.

5 — F'dan ir-rigward u fir-rigward tas-segwenti, ara l-punt 2 tas-sentenza appellata.

6 — Allied Arthur Pierre, Compas, Coppens, Gosselin, Interdean, Mozer, Putters, Team Relocations, Transworld u Ziegler (ara, pereżempju, il-premessa 345 tad-deċiżjoni kkontestata).

7 — Dawn il-perijodi jvarjaw minn tliet xhur sa 18-il sena.

8 — Ara, b'mod partikolari, il-premessi 307, 314 u 345 tad-deċiżjoni kkontestata.

9 — F'dan ir-rigward, ara l-premessa 121 tad-deċiżjoni kkontestata u l-punt 1 tas-sentenza appellata.

- ftehim fuq sistema ta' kumpens finanzjarju għal offerti miċħudin jew każijiet ta' nuqqas ta' provvista ta' offerta (il- *kummissjonijiet*); b'dan il-mekkanizmu, il-kompetituri tal-kumpannija li tirbah il-kuntratt għall-garr internazzjonali kellhom b'xi mod jirċievu kumpens finanzjarju, kemm jekk ipprezentaw offerta jew jekk dan ma għamlux; dawn il-kummissjonijiet kienu inklużi fil-prezz finali tas-servizzi ta' garr ikkonċernati, mingħajr ma jkunu jafu l-klijenti;
- ftehim fuq il-qsim tas-suq permezz ta' sistema ta' kwotazzjonijiet foloz (il-*kwotazzjonijiet ta' konvenjenza*) li jintbagħtu lill-klijent jew lill-persuna li kienet qiegħda għorr, minn kumpannija tal-garr li ma kellhiex l-intenzjoni li tagħmel il-garr; għal dan l-iskop, kumpannija kienet tindika kull darba lill-kompetituri tagħha, il-prezz, ir-rata tal-assigurazzjoni u l-ispejjeż tal-ħażna li għalihom kellhom jipprovdu fattura għas-servizz fittizju.

11. Filwaqt li l-ftehim fuq il-kummissjonijiet u l-kwotazzjonijiet ta' konvenjenza kienu ġew applikati matul il-perijodu kollu tal-akkordju (jiġifieri mill-1984 sal-2003), l-implementazzjoni tal-ftehim fuq il-prezzijiet ma setgħetx tiġi ppruvata fir-rigward tal-perijodu wara x-xahar ta' Mejju 1990¹⁰.

12. Fuq il-bażi ta' konstatazzjonijiet fattwali li għamlet, il-Kummissjoni kkonkludiet fid-deċiżjoni kkontestata, li l-impriżi kkonċernati kienu kisru l-Artikolu 81(1) KE u l-Artikolu 53(1) tal-Ftehim ŻEE meta “stabilixxew b'mod dirett u indirett il-prezzijiet għas-servizzi ta' garr internazzjonali fil-Belġju, billi qassmu bejniethom parti minn dan is-suq u billi mmanipulaw il-proċedura ta' sejhiet għall-offerti”¹¹ matul perijodi differenti.

13. Id-deċiżjoni kkontestata kienet ġiet innotifikata b'kollox lil 31 persuna ġuridika li fuqhom, għall-ksur imwettaq¹², il-Kummissjoni imponiet ukoll multi f'ammonti differenti, f'parti individwalment u f'parti *in solidum*.

14. Skont il-konstatazzjonijiet li għamlet il-Kummissjoni fl-Artikolu 1(ċ) tad-deċiżjoni kkontestata, Gosselin kienet involuta fl-akkordju globali mill-31 ta' Jannar 1992 sat-18 ta' Settembru 2002, fil-perijodu bejn l-1 ta' Jannar 2002 u t-18 ta' Settembru 2002 “flimkien ma' Stichting Administratiekantoor Portielje”. [traduzzjoni mhux uffiċjali]. Għal dan, Gosselin kienet immultata EUR 4.5 miljun taht l-Artikolu 2(e) tad-deċiżjoni kkontestata, u Portielje inżammet responsabbli *in solidum* għal EUR 370 000 minn dik il-multa.

15. Bl-emenda tad-deċiżjoni tal-24 ta' Lulju 2009¹³, il-Kummissjoni kkorregiet id-deċiżjoni kkontestata, fejn naqqset il-multa imposta fuq Gosselin għal EUR 3.28 miljun, fejn Portielje nżammet issa responsabbli *in solidum* għal EUR 270 000. Din l-emenda kienet dovuta minħabba kalkolu mill-ġdid tad-dhul mill-bejgħ li, fil-fehma tal-Kummissjoni, kellu jittiehed inkunsiderazzjoni biex jiġi stabbilit l-ammont tal-multa imposta lil Gosselin u lil Portielje.

B – *Proċeduri fl-ewwel istanza*

16. Diversi mid-destinatarji tad-deċiżjoni kkontestata ppruwaw jiksbu protezzjoni legali permezz ta' rikors għal annullament ipprezentat, fl-ewwel istanza, quddiem il-Qorti Generali tal-Unjoni Ewropea¹⁴.

17. Ir-rikorsi pprezentati minn Gosselin u minn Portielje fl-4 ta' Ġunju 2008 ġew magħquda mill-Qorti Generali għall-finijiet tas-seduta u tas-sentenza.

10 — F'dan ir-rigward, ara l-premessi 123 sa 153 tad-deċiżjoni kkontestata.

11 — Artikolu 1 tad-deċiżjoni kkontestata u l-punt 1 tas-sentenza appellata.

12 — Il-multi individwali kienu bejn EUR 1 500 u EUR 9 200 000.

13 — Deċiżjoni tal-Kummissjoni tal-24 ta' Lulju 2009, innotifikata taht id-dokument numru C(2009) 5810 finali.

14 — F'dan ir-rigward, ara b'zieda mas-sentenza appellata, erba' sentenzi oħra tas-16 ta' Ġunju 2011, Ziegler vs Il-Kummissjoni (Kawża T-199/08, Gabra p. II-3507), Team Relocations *et* vs Il-Kummissjoni (Kawża magħquda T-204/08 u T-212/08, Gabra p. I-3569), Verhuizingen Coppens vs Il-Kummissjoni (Kawża T-210/08, Gabra p. II-3713) u Putters International vs Il-Kummissjoni (Kawża T-211/08, Gabra p. II-3729).

18. B'deċiżjoni mogħtija fil-kuntest tar-rikors ippreżentat fil-Kawża T-208/08, il-Qorti Ġenerali, fis-sentenza appellata¹⁵, annullat id-deċiżjoni kkontestata inkwantu kkonstatat li Gosselin kienet ipparteċipat fil-ksur mit-30 ta' Ottubru 1993 sal-14 ta' Novembru 1996. Għaldaqstant, il-Qorti Ġenerali naqqset il-multa imposta lil Gosselin għal EUR 2.32 miljun. Hija ċaħdet il-bqija tar-rikors ippreżentat minn Gosselin u ordnat li kull parti tbat i-ispejjeż tagħha.

19. B'deċiżjoni mogħtija fil-Kawża T-209/08, il-Qorti Ġenerali, fis-sentenza appellata wkoll¹⁶, annullat id-deċiżjoni kkontestata kollha kemm hi fir-rigward ta' Portielje u ordnat lill-Kummissjoni tħallas l-ispejjeż tal-proċeduri.

III – Il-proċeduri quddiem il-Qorti tal-Ġustizzja

20. Permezz ta' rikors tal-25 ta' Awwissu 2011, il-Kummissjoni ppreżentat dan l-appell kontra s-sentenza tal-Qorti Ġenerali. Dan l-appell jikkonċerna biss dik il-parti tas-sentenza appellata fejn il-Qorti Ġenerali laqgħet ir-rikors għal annullament ta' Portielje fil-Kawża T-209/08¹⁷. Il-Kummissjoni titlob li l-Qorti tal-Ġustizzja għandha;

- tannulla s-sentenza appellata sa fejn tannulla d-Deċiżjoni C(2008) 926, kif emendata bid-Deċiżjoni C(2009) 5810, sa fejn tirrigwarda lil Portielje;
- tiċhađ ir-rikors ta' Portielje;
- tikkundanna lil Portielje għall-ispejjeż tal-proċeduri quddiem il-Qorti Ġenerali u quddiem il-Qorti tal-Ġustizzja.

21. Minn naħa tagħha, Portielje titlob lill-Qorti tal-Ġustizzja:

- tiċhađ l-appell tal-Kummissjoni bħala infondat; u
- tikkundanna lill-Kummissjoni tbat i-ispejjeż taż-żewġ istanzi.

22. L-appell ġie eżaminat quddiem il-Qorti tal-Ġustizzja abbażi ta' dokumenti bil-miktub u f'seduta tal-24 ta' Ottubru 2012.

IV – Evalwazzjoni

23. Fuq l-Artikolu 81 KE (li qabel kien l-Artikolu 85 tat-Trattat KEE, illum l-Artikolu 101 TFUE)¹⁸, huwa rikonoxxut f'ġurisprudenza stabbilita li kumpannija parent tista' tinzamm responsabbli *in solidum* għall-ksur tad-dritt tal-akkordji imwettaq mis-sussidjarja tagħha, anki jekk kienet biss is-sussidjarja li kienet involuta direttament fl-akkordju. Din ir-responsabbiltà *in solidum* tinbet b'mod partikolari meta l-kumpannija sussidjarja ma tiddeterminax b'mod awtonomu l-aġir tagħha fis-suq iżda essenzjalment tapplika l-istruzzjonijiet li tingħata mill-kumpannija parent u hija għalhekk esposta

15 — Ara l-punti 1 sa 3 u 5 tad-dispożittiv tas-sentenza appellata.

16 — Ara l-punti 4 u 6 tad-dispożittiv tas-sentenza appellata.

17 — Il-bqija tas-sentenza appellata, li tikkonċerna r-rikors għal annullament ta' Gosselin, huwa s-suġġett ta' appell fil-Kawża C-429/11 P.

18 — Peress li d-deċiżjoni kkontestata kienet ġiet adottata qabel ma dahal fis-seħh it-Trattat ta' Lisbona, il-projbizzjoni tal-kartelli stabbilita fl-Artikolu 81 KE għadha tapplika f'dan il-każ. Il-kummenti segwenti jistgħu, madankollu jiġu trasposti kompletament għall-Artikolu 101 TFUE.

għall-inflwenza deċiżiva tal-kumpannija parent¹⁹. Jekk, fiż-żmien inkwistjoni, kumpannija parent tkun proprjetarja tal-azzjonijiet kollha jew kważi kollha tas-sussidjarja tagħha, tkun teżisti wkoll preżunzjoni *juris tantum* li l-imsemmija kumpannija parent teżercita influwenza deċiżiva fuq l-aġir tas-sussidjarja tagħha fis-suq²⁰ (iktar 'il quddiem il-“preżunzjoni tal-100 %”²¹ jew il-“ġurisprudenza Akzo Nobel”).

24. Il-Kummissjoni takkuża lill-Qorti Ġenerali li f'dan il-każ hija applikat dawn il-prinċipji b'mod żbaljat. Hija tibbaża din l-akkuża fuq żewġ raġunijiet, waħda marbuta mal-kamp ta' applikazzjoni *ratione personae* tal-Artikolu 81 KE (ara t-Taqsima A iktar 'il quddiem), u l-oħra fuq il-possibbiltajiet li tiġi kkonfutata l-preżunzjoni tal-100 % (ara t-Taqsima B iktar 'il quddiem).

A – Fuq id-determinazzjoni tal-kamp ta' applikazzjoni ratione personae tal-Artikolu 81 KE (l-ewwel aggravju)

25. L-ewwel aggravju jqajjem numru ta' punti ta' liġi fundamentali ħafna fir-rigward tal-kuncett ta' impriża kif użat fid-dritt tal-kompetizzjoni u għaldaqstant, fl-aħħar nett, jitratta l-kamp ta' applikazzjoni *ratione personae* tal-Artikolu 81 KE u tal-Artikolu 23 tar-Regolament (KE) Nru 1/2003²², li huma indirizzati lill-impriži u lill-assoċjazzjonijiet ta' impriži²³.

26. F'dan l-aggravju l-Kummissjoni tikkontesta l-punti 36 sa 50 tas-sentenza appellata, li fihom il-Qorti Ġenerali kkonstatat li l-Kummissjoni “ma stabbilixxit li Portielje kienet impriża fis-sens tal-Artikolu 81 KE”²⁴, u laqgħet ir-rikors għal annullament tad-deċiżjoni kkontestata ta' Portielje. Il-Qorti Ġenerali ddeċidiet li Portielje trid tkun impriża hija stess ukoll biex tinżamm responsabbli *in solidum* għall-partecipazzjoni ta' Gosselin fil-kartell tal-garr²⁵.

1. Il-kuncett ta' impriża fil-kuntest tal-Artikolu 81 KE (l-ewwel parti tal-ewwel aggravju)

27. Fl-ewwel parti tal-ewwel aggravju, il-Kummissjoni tilmenta li l-Qorti Ġenerali bbażat ruħha fuq kriterju legalment żbaljat. Fis-sottomissjoni tagħha, il-Qorti Ġenerali kkoncentrat b'mod żbaljat l-eżami tagħha dwar jekk Portielje stess hijiex impriża, iktar milli staqsiet lilha nfisha jekk Portielje u Gosselin *flimkien* jikkostitwixxux impriża *waħda*. Għaldaqstant, il-Qorti Ġenerali naqset milli tifhem il-kuncett ta' impriża kif użat fid-dritt tal-kompetizzjoni.

19 — Sentenzi tal-14 ta' Lulju 1972, Imperial Chemical Industries vs Il-Kummissjoni (Kawża 48/69, Ġabra p. 619, iktar 'il quddiem is-“sentenza ICI”, punti 132 u 133); tal-25 ta' Ottubru 1983, AEG-Telefunken vs Il-Kummissjoni (Kawża 107/82, Ġabra p. 3151, punt 49); tal-10 ta' Settembru 2009, Akzo Nobel *et* vs Il-Kummissjoni (Kawża C-97/08 P, Ġabra p. I-8237, iktar 'il quddiem is-“sentenza Akzo Nobel”, punti 58 u 72); tad-29 ta' Marzu 2011, ArcelorMittal Luxembourg vs Il-Kummissjoni u Il-Kummissjoni vs ArcelorMittal Luxembourg *et* (Kawża C-201/09 P u C-216/09 P, Ġabra p. I-2239, iktar 'il quddiem is-“sentenza ArcelorMittal”, punti 95 u 96), kif ukoll tad-19 ta' Lulju 2012, Alliance One International u Standard Commercial Tobacco vs Il-Kummissjoni u Il-Kummissjoni vs Alliance One International *et* (Kawżi magħquda C-628/10 P u C-14/11 P, iktar 'il quddiem is-“sentenza AOI”, punti 42 sa 44).

20 — Sentenza Akzo Nobel (punti 60 u 61), ArcelorMittal (punti 97 u 98) u AOI (punti 46 u 47), kollha ċċitati iktar 'il fuq fin-nota ta' qiegħ il-paġna 19. Iż-żewġ sentenzi tad-29 ta' Settembru 2011, Arkema vs Il-Kummissjoni (Kawża C-520/09 P, Ġabra p. I-8901, punti 40 u 42) u Elf Aquitaine vs Il-Kummissjoni (Kawża C-521/09 P, Ġabra p. I-8947, iktar 'il quddiem is-“sentenza Elf Aquitaine”, punti 56, 63 u 95), it-tnejn li huma jikkonfermaw sussidjarji li huma 98 % proprjetà tal-kumpannija parent.

21 — F'dan ir-rigward, ara l-konkluzjonijiet tiegħi ppreżentati fit-12 ta' Jannar 2012, fil-kawża AOI (iċċitata iktar 'il fuq fin-nota ta' qiegħ il-paġna 19, b'mod partikolari l-punt 33).

22 — Regolament tal-Kunsill (KE) Nru 1/2003, tas-16 ta' Dicembru 2002, fuq l-implimentazzjoni tar-regoli tal-kompetizzjoni mniżżlin fl-Artikoli 81 u 82 tat-Trattat (ĠU L 1, p. 1).

23 — Sentenzi tas-7 ta' Jannar 2004, Aalborg Portland *et* vs Il-Kummissjoni (Kawżi magħquda C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P u C-219/00 P, Ġabra p. I-123, punt 59); tal-11 ta' Dicembru 2007, ETI *et* (Kawża C-280/06, Ġabra p. I-10893, punt 38), tal-1 ta' Lulju 2008, MOTOE (Kawża C-49/07, Ġabra p. I-4863, punt 20), kif ukoll Akzo Nobel (iċċitata iktar 'il fuq fin-nota ta' qiegħ il-paġna 19, punt 54).

24 — Punt 50 tas-sentenza appellata.

25 — Punti 42 u 43 tas-sentenza appellata.

28. Huwa paċifiku li, fid-dritt tal-kompetizzjoni, il-kunċett ta' impriża jinkludi kull korp li jwettaq attività ekonomika, indipendentament mill-istatus legali tal-korp u l-mod li bih jiġi ffinanzjat²⁶. Lanqas ma huwa kkontestat li tali korp ekonomiku jista' jkun magħmul minn diversi persuni fiżiċi jew ġuridiċi²⁷.

29. Anki l-Qorti Ġenerali, fis-sentenza appellata, ibbażat ruħha fuq din l-evalwazzjoni²⁸. Madankollu, hija ziedet immedjatament li “l-kumpannija parent ta' impriża li tkun wettqet ksur tal-Artikolu 81 KE ma tistax tiġi ssanzjonata permezz ta' deċiżjoni skont l-Artikolu 81 KE, jekk din ma tkunx hija stess impriża”²⁹.

30. Dan juri nuqqas ta' komprensjoni fundamentali tal-kunċett ta' impriża fil-kuntest tar-responsabbiltà tal-kumpannija parent għall-ksur tad-dritt tal-akkordji minn naħa tas-sussidjarji tagħhom.

31. Ir-responsabbiltà *in solidum* ta' kumpannija parent u sussidjarja tagħha hija bbażata fuq il-fatt li ż-żewġ kumpanniji flimkien jaġixxu bħala impriża waħda fis-sens tad-dritt tal-kompetizzjoni jekk il-kumpannija sussidjarja ma jkollhiex awtonomija suffiċjenti mill-kumpannija parent³⁰. It-tnejn li huma mbagħad jikkostitwixxu unità ekonomika u, fir-relazzjoni interna bejniethom, jistgħu jieħdu vantaġġ mill-“privileġġ tal-grupp”, li tfisser li l-projbizzjoni tal-akkordji ma tkunx tapplika għal ftehim ta' bejniethom³¹. Min-naħa l-oħra, peress li l-kumpannija parent u s-sussidjarja tagħha jikkostitwixxu unità ekonomika fil-konfront ta' terzi, huma jridu jaġtu kont flimkien għal kull ksur tad-dritt tal-akkordji mill-impriża li huma jkunu jikkostitwixxu flimkien³².

32. Il-Qorti Ġenerali kienet żbaljata, għaldaqstant, meta kkonstatat li l-kunċett ta' impriża fis-sens tad-dritt tal-kompetizzjoni u l-imputazzjoni tal-aġir ta' sussidjarja lill-kumpannija parent huma “żewġ kunċetti distinti”³³. Fil-fatt, il-kunċett ta' impriża u l-imputazzjoni tar-responsabbiltà taħt id-dritt tal-akkordji huma żewġ faċċati ta' munita waħda. Kif ingħad diġà, ir-responsabbiltà *in solidum* ta' kumpannija parent u tas-sussidjarja tagħha għal ksur tad-dritt tal-akkordji tirrifletti l-fatt li t-tnejn li huma jikkostitwixxu impriża waħda. Il-formazzjoni ta' dik l-unità ekonomika waħda bejn il-kumpannija parent u s-sussidjarja hija prerekwiżit neċessarju u wkoll suffiċjenti biex il-kumpannija parent tinzamm responsabbli *in solidum* għall-ksur tad-dritt tal-akkordji mwettaq mis-sussidjarja tagħha.

33. Il-fehma legali espressa fis-sentenza appellata fis-sens li l-kumpannija parent innifisha trid tkun hija wkoll impriża biex tkun tista' tinzamm responsabbli *in solidum* għall-ksur tad-dispożizzjonijiet tal-kompetizzjoni minn naħa tas-sussidjarja twassal biex fl-aħħar nett tissugġetta l-imputazzjoni tar-responsabbiltà taħt id-dritt tal-akkordji bejn il-kumpannija parent u s-sussidjarja għal rekwiżit addizzjonali li qabel qatt ma kien rikonoxxut b'dan il-mod.

26 — Sentenzi tat-23 ta' April 1991, Höfner u Elser (Kawża C-41/90, Ġabra p. I-1979, punt 21); tat-23 ta' Marzu 2006, Enirisorse (Kawża C-273/04, Ġabra p. I-2843, punt 28); ETI *et* (iċċitata iktar 'il fuq fin-nota ta' qiegħ il-paġna 23, punt 38); MOTOE (iċċitata iktar 'il fuq fin-nota ta' qiegħ il-paġna 23, punt 21); Akzo Nobel (iċċitata iktar 'il fuq fin-nota ta' qiegħ il-paġna 19, punt 54); ArcelorMittal (iċċitata iktar 'il fuq fin-nota ta' qiegħ il-paġna 19, punt 95) u AOI (iċċitata iktar 'il fuq fin-nota ta' qiegħ il-paġna 19, punt 42).

27 — Sentenzi tat-12 ta' Lulju 1984, Hydrotherm Gerätebau (Kawża 170/83, Ġabra p. 2999, punt 11), Akzo Nobel (iċċitata iktar 'il fuq fin-nota ta' qiegħ il-paġna 19, punt 55), ArcelorMittal (iċċitata iktar 'il fuq fin-nota ta' qiegħ il-paġna 19, punt 95) u AOI (iċċitata iktar 'il fuq fin-nota ta' qiegħ il-paġna 19, punt 42).

28 — Punt 40 tas-sentenza appellata; ara wkoll il-punt 44 tal-imsemmija sentenza.

29 — Punt 42 tas-sentenza appellata.

30 — Sentenza Akzo Nobel (punt 59), ArcelorMittal (punt 101) u AOI (punt 44), kollha iċċitati iktar 'il fuq fin-nota ta' qiegħ il-paġna 19, punt 44); ara wkoll il-konkluzjonijiet tiegħi ppreżentati fil-kawża AOI (iċċitata iktar 'il fuq fin-nota ta' qiegħ il-paġna 19, punt 173) u fil-kawża Akzo Nobel (iċċitata iktar 'il fuq fin-nota ta' qiegħ il-paġna 19, punt 97).

31 — Sentenza tat-13 ta' Lulju 1966, L-Italja vs Il-Kunsill u Il-Kummissjoni (Kawża 32/65, Ġabra 389, punt 407 *et seq*); ICI (iċċitata iktar 'il fuq fin-nota ta' qiegħ il-paġna 19, punt 134), tal-24 ta' Ottubru 1996, Viho vs Il-Kummissjoni (Kawża C-73/95 P, Ġabra p. I-5457, punt 16) u s-sentenza Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio (Kawża C-217/05, Ġabra p. I-11987, punt 44).

32 — Sentenza Akzo Nobel (punti 56 u 59), ArcelorMittal (punti 95 u 101) u AOI (punti 42 sa 44), kollha iċċitati iktar 'il fuq fin-nota ta' qiegħ il-paġna 19.

33 — Punt 39 tas-sentenza appellata.

34. Fil-fehma tiegħi, huwa assolutament impossibbli li tali rekwiżit addizzjonali jiġi dedott mill-ġurisprudenza kurrenti. Kieku dan kien jeżisti, ma kienx ikun permissibbli, pereżempju, fil-kawża Akzo Nobel, li huwa l-każ ewlieni fis-snin reċenti li jirrigwarda l-kwistjoni inezami, li Akzo Nobel NV, kumpannija holding pura³⁴, tkun destinatarja tad-deċiżjoni li timponi l-multi.

35. Il-Qorti Ġenerali ma tikkunsidrax is-sentenza Akzo Nobel³⁵ f'dak il-kuntest, u lanqas tagħti xi ġustifikazzjoni għall-asserzjoni tagħha li dak ir-rekwiżit addizzjonali jeżisti. Hija tillimita ruħha biex tiċċita tliet sentenzi tal-Qorti tal-Ġustizzja³⁶ magħżulin, xi ftit jew wisq, bl-addoċċ, li fihom tgħid li kien “stabbilit” li “l-kumpannija parent kienet impriza”³⁷.

36. Biex impriza tiġi ssanzjonata talli kisret id-dritt tal-akkordji, skont l-Artikolu 81 KE (li llum sar l-Artikolu 101 TFUE) flimkien mal-Artikolu 23(2)(a) tar-Regolament Nru 1/2003, huwa madankollu irrilevanti l-punt dwar jekk il-persuni fiżiċi jew ġuridiċi kollha li legalment jiffurmaw lil dik l-impriza humiex huma wkoll attivi ekonomikament u għandhiex kull waħda minnhom titqies bħala impriza b'mod individwali.

37. L-uniku fattur deċiżiv huwa li – mill-aspett globali – *impriza waħda* wettqet ksur u li l-persuni fiżiċi jew ġuridiċi kollha li lilhom giet imposta l-multa bħala sanzjoni għall-ksur jiffurmaw dik l-impriza flimkien, peress li l-għan tas-sanzjonijiet imposti skont l-Artikolu 23(2)(a) tar-Regolament Nru 1/2003 huwa li jiżgura li daww il-persuni li għandhom influwenza deċiżiva fuq l-impriza involuta f'akkordju, jinżammu responsabbli skont il-prinċipju tar-responsabbiltà personali u li *l-impriza* ma twettaqx tali ksur mill-ġdid³⁸. Skont dan l-għan, huwa irrilevanti jekk il-persuni fiżiċi jew ġuridiċi msemija iktar 'il fuq jeżerċitawx attività ekonomika mod ieħor – jiġifieri, indipendentement mill-influwenza tagħhom fuq l-impriza involuta fl-akkordju.

38. Fi ftit kliem, jista' jingħad, għaldaqstant, li legalment il-Qorti Ġenerali żbaljat meta qalet li l-kumpannija parent ta' impriza ma setgħatx tiġi ssanzjonata jekk ma kinitx hija stess impriza u sussegwentement analizzat jekk Portielje stess kinitx impriza³⁹.

39. L-ewwel parti tal-ewwel aggravju hija għalhekk fondata.

2. L-applikabbiltà tal-preżunzjoni tal-100 % għar-relazzjoni bejn Portielje u Gosselin (it-tieni parti tal-ewwel aggravju)

40. Għall-fini ta' komplettezza, ser nittratta issa t-tieni parti tal-ewwel aggravju mressaq mill-Kummissjoni b'mod sussidjarju. Hija tikkonċerna essenzjalment il-punt dwar jekk il-preżunzjoni tal-100 % li tohroġ mis-sentenza Akzo Nobel⁴⁰ tistax tiġi applikata għar-relazzjoni ta' Portielje ma' Gosselin. Il-Kummissjoni tikkunsidra li l-Qorti Ġenerali kienet żbaljata f'dan il-każ li tiċċad l-applikabbiltà tal-preżunzjoni tal-100 %.

34 — Ara, f'dan ir-rigward, il-konklużjonijiet tiegħi fil-kawża Akzo Nobel (iċċitati iktar 'il fuq fin-nota ta' qiegħ il-paġna 19, punt 11).

35 — Iċċitata iktar 'il fuq fin-nota ta' qiegħ il-paġna 19.

36 — Sentenza Hydrotherm Gerätebau (iċċitata iktar 'il fuq fin-nota ta' qiegħ il-paġna 27), ICI (iċċitata iktar 'il fuq fin-nota ta' qiegħ il-paġna 19), u Stora Kopparbergs Bergslags vs Il-Kummissjoni (Kawża C-286/98 P, Ġabra p. I-9925).

37 — Punti 40 u 41 tas-sentenza appellata.

38 — Ara, f'dan ir-rigward, il-konklużjonijiet tiegħi ppreżentati fit-3 ta' Lulju 2007, fil-kawża ETI *et* (iċċitati iktar 'il fuq fin-nota ta' qiegħ il-paġna 23, punti 71 u 72), u kif ukoll il-konklużjonijiet tiegħi fil-kawża Akzo Nobel (iċċitata iktar 'il fuq fin-nota ta' qiegħ il-paġna 19, punti 39 u 41).

39 — Punti 42, 43 sa 50 tas-sentenza appellata.

40 — Ara b'mod partikolari, is-sentenzi Akzo Nobel (punti 60 u 61), ArcelorMittal (punti 97 u 98) u AOI (punti 46 u 47), kollha iċċitati iktar 'il fuq fin-nota ta' qiegħ il-paġna 19.

41. Din il-kritika tikkonċerna d-dikjarazzjonijiet tal-Qorti Ġenerali li jinsabu fil-punti 46 sa 49 tas-sentenza appellata, li huma bbażati fuq il-konstatazzjoni li “Portielje ma eżerċitatx attività ekonomika diretta”⁴¹. F’dawn iċ-ċirkustanzi, l-istatus ta’ Portielje bħala impriża jista’, fil-fehma tal-Qorti Ġenerali, jirriżulta jekk xejn mill-partecipazzjoni “indiretta” fl-attività ekonomika ta’ Gosselin. Għal dan il-ghan, il-Qorti Ġenerali, filwaqt li tagħmel riferiment għall-punti 111 sa 113 tas-sentenza Cassa di Risparmio di Firenze *et*⁴², li kienet tikkonċerna d-dritt dwar l-għajjnuna mill-Istat, titlob lill-Kummissjoni tipproduċi provi ċari fuq il-fatt li Portielje kienet “involuta fit-tmexxija” ta’ Gosselin u ma tippermettix l-applikazzjoni tal-preżunzjoni tal-100 %⁴³.

42. B’mod konkret, il-Qorti Ġenerali tibbaża ruħha, f’dan il-kuntest, fuq il-kliem tas-sentenza Cassa di Risparmio di Firenze *et* fis-sens li s-sempliċi detenzjoni ta’ ishma, anki ta’ kontroll, ma huwiex biżżejjed biex jikkostitwixxi attività ekonomika⁴⁴. Pjuttost, fondazzjoni li tkun proprjetarja ta’ sehem ta’ kontroll f’kumpannija għandha tiġi kkunsidrata bħala li tipparteċipa fl-attività ekonomika eżerċitata mill-“impriża” kkontrollata biss jekk teżercita effettivament dan il-kontroll billi “tipparteċipa” direttament jew indirettament fl-amministrazzjoni tal-kumpannija⁴⁵.

43. Minn din il-parti tas-sentenza Cassa di Risparmio di Firenze *et*, il-Qorti Ġenerali kkonkludiet li l-oneru tal-prova tal-involvement ta’ fondazzjoni ekonomikament inattiva, bħalma hija Portielje, f’kumpannija kummerċjali li topera fis-suq, bħalma hija Gosselin, jaqa’ fuq il-Kummissjoni u li l-Kummissjoni ma setgħatx tissodisfa dak l-oneru tal-prova billi tirreferi – skont is-sentenza Akzo Nobel – għall-kontroll (kważi) 100 % tal-fondazzjoni fuq il-kumpannija⁴⁶.

44. Din l-evalwazzjoni tal-Qorti Ġenerali hija legalment żbaljata.

45. B’kuntrast ma’ dak li tidher li hija l-fehma tal-Qorti Ġenerali, hemm xebh bejn is-sentenza Cassa di Risparmio di Firenze *et* u s-sentenza Akzo Nobel. Fiz-żewġ każijiet, il-Qorti tal-Ġustizzja tissugġetta l-konstatazzjoni dwar unità ekonomika u, konsegwentement, dwar l-eżistenza ta’ impriża waħda li tikkonsisti f’“kumpannija parent” u s-“sussidjarja” tagħha, għall-fatt li l-kumpannija parent trid tkun effettivament teżercita influwenza deċiżiva fuq is-sussidjarja⁴⁷.

46. Huwa minnu li s-sentenza Akzo Nobel tirrikonoxxi wkoll il-“preżunzjoni *juris tantum* li l-imsemmija kumpannija parent teżercita influwenza deċiżiva” fuq l-aġir tas-sussidjarja tagħha fis-suq (il-preżunzjoni tal-100 %) fil-“każ speċifiku” fejn kumpannija parent tkun proprjetarja tal-azzjonijiet kollha jew kważi kollha tas-sussidjarja tagħha⁴⁸, filwaqt li s-sentenza Cassa di Risparmio di Firenze *et*⁴⁹ ma tagħmel ebda riferiment għal din il-preżunzjoni.

41 — Punt 46 tas-sentenza appellata.

42 — Sentenza tal-10 ta’ Jannar 2006, Cassa di Risparmio di Firenze *et* (C-222/04, Ġabra p. I-289).

43 — Punti 47 sa 49 tas-sentenza appellata.

44 — Sentenza ċċitata iktar ‘il fuq fin-nota ta’ qiegħ il-paġna 42, punt 111.

45 — Sentenza Cassa di Risparmio di Firenze *et* (iċċitata iktar ‘il fuq fin-nota ta’ qiegħ il-paġna 42, punt 112). Biex inkun preċiż, f’din il-parti tas-sentenza, il-Qorti tal-Ġustizzja ma tirreferix għal fondazzjoni, iżda b’mod iktar ġenerali għal “korp” li jkun proprjetarju ta’ ishma ta’ kontroll f’kumpannija. Mill-kuntest globali ta’ dik is-sentenza, jista’ jiġi dedott, madankollu, li inkwistjoni hemmhakk kien hemm il-fondazzjonijiet, u b’mod iktar speċifiku, il-fondazzjonijiet bankarji taht id-dritt Taljan.

46 — Ara, f’dan ir-rigward, il-punti 48 u 49 tas-sentenza appellata.

47 — Għad-dritt tal-akkordji, ara l-ġurisprudenza ċċitata iktar ‘il fuq fin-nota ta’ qiegħ il-paġna 19 kif ukoll il-konkluzjonijiet tiegħi ppreżentati fil-kawża AOI (iċċitata iktar ‘il fuq fin-nota ta’ qiegħ il-paġna 19, punt 144); għad-dritt tal-għajjnuna mill-Istat, ara s-sentenza Cassa di Risparmio di Firenze *et* (iċċitata iktar ‘il fuq fin-nota ta’ qiegħ il-paġna 42, punt 112).

48 — F’dan ir-rigward, ara l-punt 23 ta’ dawn il-konkluzjonijiet u l-ġurisprudenza ċċitata fin-nota ta’ qiegħ il-paġna 20.

49 — Sentenza ċċitata fin-nota ta’ qiegħ il-paġna 42, b’mod partikolari l-punti 110 sa 113.

47. In-nuqqas ta' riferiment għall-preżunzjoni tal-100 % fis-sentenza Cassa di Risparmio di Firenze *et* huwa, madankollu, x'aktarx dovut primarjament għat-tip ta' proċeduri f'dak il-każ, jiġifieri t-talba għal deċiżjoni preliminari li bl-ebda mod ma kienet tikkonċerna kwistjonijiet ta' prova. Għandu jittfakkar ukoll li fis-sentenza Cassa di Risparmio di Firenze *et* il-Qorti tal-Ġustizzja ntalbet tikkunsidra mhux il-każ speċifiku ta' kontroll ta' 100 % jew kważi 100 % iżda, b'mod pjuttost ġenerali, is-"sehem ta' kontroll", li jinkludu l-ishma ħafna inqas mil-limitu ta' 100 %.

48. F'dawn iċ-ċirkustanzi, il-Qorti Ġenerali tat importanza eċċessiva għall-fatt li, fis-sentenza tagħha Cassa di Risparmio di Firenze *et*, il-Qorti tal-Ġustizzja "ma stabbilixxitx preżunzjoni konfutabbli ta' 'interferenza'"⁵⁰, kif magħruf mill-ġurisprudenza Akzo Nobel.

49. B'mod partikolari, ma hemmx indikazzjonijiet li, fis-sentenza Cassa di Risparmio di Firenze, il-Qorti tal-Ġustizzja ma aċċettatx il-preżunzjoni tal-100 % speċifikament minħabba li l-"kumpanniji parent" stess ma setgħux jitqiesu bħala impriżi jew minħabba li kienu fondazzjonijiet.

50. Għalkemm, fi żminijiet iktar reċenti, il-Qorti tal-Ġustizzja jista' jkun li ma eskludietx kompletament il-possibbiltà li l-kunċett tal-unità ekonomika fi kwistjonijiet ta' għajna mill-Istat jista' jkun differenti minn dak li japplika f'oqsma oħra tad-dritt tal-kompetizzjoni⁵¹, sa issa hija dejjem ippruvat tagħti interpretazzjoni assolutament uniformi tal-kunċett ta' impriża fl-oqsma kollha tad-dritt tal-kompetizzjoni⁵², u mhux inqas fis-sentenza tagħha Cassa di Risparmio di Firenze *et*⁵³. Il-Qorti tal-Ġustizzja għandha żżomm ma' din il-linja anki f'dan il-każ.

51. Il-fatt li l-Qorti tal-Ġustizzja mxiet fuq l-istess kunċett ta' impriża speċifikament fis-sentenza Cassa di Risparmio di Firenze *et* u fis-sentenza Akzo Nobel huwa ppruvat, barra minn hekk, minn numru ta' riferimenti reċiproċi bejn dawn iż-żewġ linji ta' ġurisprudenza⁵⁴. Dan il-punt ġie rrilevat ġustament mill-Kummissjoni fil-kuntest ta' dawn il-proċeduri.

52. Fl-aħħar nett, is-sentenza Cassa di Risparmio di Firenze *et* ma tostakolax l-applikazzjoni tal-preżunzjoni tal-100 % għar-relazzjoni bejn fondazzjoni bħalma hija Portielje u kumpannija kummerċjali bħal Gosselin.

53. Barra minn hekk, b'kuntrast mal-fehma ta' Portielje, il-preżunzjoni tal-100 % ma twassalx għal inverżjoni tal-oneru tal-prova. Min-naħa l-oħra, hija tikkonsisti sempliċement f'regoli li japplikaw għall-evalwazzjoni tal-provi fil-kuntest tal-imputazzjoni tar-responsabbiltà għal ksur tad-dritt tal-akkordji bejn kumpannija parent u sussidjarja. Bħalma l-fatt li l-kumpannija parent ikollha l-kapital kollu jew kważi kollu tas-sussidjarja tagħha jippermetti li jiġi konkluż *prima facie* li qiegħda tiġi eżerċitata influwenza deċiżiva, hija l-kumpannija parent li għandha tirribatti din il-konklużjoni billi tressaq provi persważivi li jgħidu l-kontra; jekk dan ma jsejthx, din il-konklużjoni għandha titqies li tissodisfa r-rekwiżiti fil-qasam tal-provi. Fi kliem iehor, ikun hemm azzjoni reċiproka bejn il-piżijiet rispettivi li tingieb prova qabel il-kunsiderazzjoni tal-oneru ta' prova oġġettiva⁵⁵.

50 — Punt 48 tas-sentenza appellata.

51 — Sentenza tas-16 ta' Diċembru 2010, AceaElectrabel Produzione vs Il-Kummissjoni, (Kawża C-480/09 P, Ġabra p. I-13355, punt 66).

52 — Ara, f'dan ir-rigward, il-ġurisprudenza ċċitata fin-nota ta' qiegħ il-paġna 26.

53 — Sentenza ċċitata iktar 'il fuq fin-nota ta' qiegħ il-paġna 42, punt 107; ara wkoll is-sentenza Enirisorse (iċċitata iktar 'il fuq fin-nota ta' qiegħ il-paġna 26, punt 28).

54 — Fis-sentenza Akzo Nobel (iċċitata iktar 'il fuq fin-nota ta' qiegħ il-paġna 19, punt 54) il-Qorti tal-Ġustizzja tirreferi għas-sentenza Cassa di Risparmio di Firenze *et* (iċċitata iktar 'il fuq fin-nota ta' qiegħ il-paġna 42). Fis-sentenza tal-20 ta' Jannar 2011, General Química *et* vs Il-Kummissjoni (Kawża C-90/09 P, Ġabra p. I-1, iktar 'il quddiem is-"sentenza General Química", punti 34 u 35) isir riferiment kemm għas-sentenza Akzo Nobel kif ukoll għas-sentenza Cassa di Risparmio di Firenze *et*.

55 — F'dan ir-rigward, ara l-konklużjonijiet tiegħi ppreżentati fil-kawża Akzo Nobel (iċċitata iktar 'il fuq fin-nota ta' qiegħ il-paġna 19, punt 74) u fil-kawża AOI (iċċitata iktar 'il fuq fin-nota ta' qiegħ il-paġna 19, punt 170).

54. B'kuntrast ma' dak li ssostni Portielje, applikazzjoni tal-preżunzjoni tal-100 % għal każ bħal dan bl-ebda mod ma testendi eċċessivament il-portata tagħha; l-għan ta' dik il-preżunzjoni huwa li tiffaċilita l-infurzar effettiv tar-regoli tal-kompetizzjoni taht it-Trattati, billi thaddan il-prinċipju tar-responsabbiltà personali, u biex tohloq iċ-ċertezza legali⁵⁶. Mehuda minn dan l-aspett, is-sitwazzjoni ta' fondazzjoni bħalma hija Portielje, li l-funzjoni tagħha hija li tiggarantixxi l-“għaqda fit-tmexxija” ta' kumpannija kummerċjali kkontrollata minnha, ma għandhiex tiġi evalwata b'mod differenti minn dik ta' kumpannija parent “tipika” fir-rigward tas-sussidjarja tagħha jew dik ta' kumpannija holding fir-rigward tal-kumpanniji tal-grupp ikkontrollati minnha. Dawn il-kumpanniji parent kollha għandhom eminentement interess ekonomiku fl-attivitajiet partikolari tas-sussidjarji rispettivi tagħhom fis-suq. Li ssir distinzjoni bejniethom f'termini ta' responsabbiltà taht ir-regoli tal-akkordji jmur kontra l-prinċipju tat-trattament ugwali.

55. Għal dak li jirrigwarda r-responsabbiltà tagħhom għall-aġir kummerċjali tas-sussidjarji tagħhom, huwa irrilevanti jekk l-entitajiet li jikkontrollaw – kemm jekk huma fondazzjonijiet, kumpanniji holding jew xi tip ieħor ta' kumpannija parent – humiex involuti fl-attività ekonomika huma stess. Min-naħa l-oħra, kieku l-fondazzjonijiet jew il-kumpanniji holding li ma kinux huma stess ekonomikament attivi kellhom jiġu esklużi b'mod ġenerali mill-portata tal-preżunzjoni tal-100 %, anki jekk dawn ikunu qegħdin “jiġbdu l-hbula” minn wara l-kwinti tal-grupp, dan ikun jippermetti lill-kumpannija prinċipali fil-grupp biex tevita responsabbiltà *in solidum* għall-ksur tad-dritt tal-akkordji minn naħa tal-kumpanniji sussidjarji tagħha⁵⁷.

56. Fl-aħħar nett, Portielje lanqas ma tirnexxi fl-argument tagħha li l-applikazzjoni tal-preżunzjoni tal-100 % għall-każ bħalma huwa dan iwassal għal riżultati assurdi f'każijiet fejn l-Istat huwa involut f'kumpannija kummerċjali, peress li dan jirreferi għal problema purament ipotetika li bl-ebda mod ma tqum f'dan il-każ. Is-sitwazzjoni ta' Portielje ma tixbahx lil dik ta' Stat bħala investitur, u dan peress li l-attivitajiet tagħha huma, wara kollox, limitati – safejn hu magħruf – biex tiżgura l-għaqda fit-tmexxija ta' impriża familjari waħda. Barra minn hekk, il-Qorti tal-Ġustizzja diġà għamlitha ċara li hija tiegħu inkunsiderazzjoni tas-sitwazzjoni speċjali tal-Istat inkonnessjoni mar-responsabbiltà għal xi ksur tad-dritt tal-akkordji minn impriża li hija tikkontrolla⁵⁸. Għaldaqstant ma tqumx il-kwistjoni msemmija minn Portielje.

57. Għaldaqstant, it-tieni parti tal-ewwel aggravju hija wkoll fondata.

B – Fuq il-konfutazzjoni tal-preżunzjoni tal-eżerċizzju ta' influwenza deċiżiva (it-tieni aggravju)

58. It-tieni aggravju huwa dirett lejn il-punti 51 sa 59 tas-sentenza appellata, fejn il-Qorti Ġenerali waslet għall-konklużjoni li Portielje “pprovdiet provi” b'mod li rnexxielha tikkonfuta l-preżunzjoni tal-100 % f'dan il-każ⁵⁹. Il-Qorti Ġenerali ddeċidiet li Portielje ma eżerċitatx influwenza deċiżiva fuq Gosselin u lanqas biss kienet f'pożizzjoni li teżerċita tali influwenza.

59. Huwa minnu li din il-parti mis-sentenza appellata jidher f'parti fejn il-Qorti Ġenerali tikkunsidra jekk l-aġir ta' Gosselin jistax jiġi imputat lil Portielje “għall-finijiet ta' kompletezza” biss⁶⁰. Madankollu, peress li l-ewwel parti tas-sentenza appellata, li tiffoka fuq il-kunċett ta' impriża, ma tistax tintlaqa'⁶¹, l-eżitu ta' dan il-każ jiddependi ħafna fuq l-evalwazzjoni tat-tieni parti.

56 — F'dan ir-rigward, ara l-konklużjonijiet tiegħi fis-sentenza Akzo Nobel (iċċitata iktar 'il fuq fin-nota ta' qiegħ il-paġna 19, punt 71 flimkien mal-punti 40 u 41).

57 — Għal diversi eżempji li juru li huwa konċepibbli, madankollu, li l-preżunzjoni tal-100 % tiġi kkonfutata, ara l-kummenti fin-nota ta' qiegħ il-paġna 67 tal-konklużjonijiet tiegħi fil-kawża Akzo Nobel (iċċitata iktar 'il fuq fin-nota ta' qiegħ il-paġna 19).

58 — Ara, f'dan ir-rigward, is-sentenza ETI *et* (iċċitata iktar 'il fuq fin-nota ta' qiegħ il-paġna 23, punti 47 sa 50).

59 — Punt 58 tas-sentenza appellata.

60 — Punt 51 tas-sentenza appellata.

61 — Ara, iktar 'il fuq, il-punti 25 sa 57 ta' dawn il-konklużjonijiet.

60. Ma huwiex ikkontestat li l-preżunzjoni tal-eżerċizzju attwali tal-influwenza deċiżiva minn kumpannija parent fuq il-kumpannija sussidjarja li tkun proprjetà tagħha kollha jew kważi kollha tagħha (il-preżunzjoni tal-100 %) hija, skont is-sentenza Akzo Nobel, *preżunzjoni juris tantum*⁶².

61. Fit-tieni aggravju tagħha, madankollu, il-Kummissjoni tilmenta li, meta l-Qorti Ġenerali evalwat l-argumenti mressqa minn Portielje biex tirribatti dik il-preżunzjoni, hija wettqet żball ta' ligi. Il-Kummissjoni tilmenta, essenzjalment, li l-Qorti Ġenerali ma tatx attenzjoni biżżejjed għar-rabtiet personali bejn Portielje u Gosselin. F'dan ir-rigward, hija tressaq tliet ilmenti, li għalihom iddedikat it-tliet partijiet tat-tieni aggravju. Dawn it-tliet partijiet ser nikkunsidrahom hawn taht, fejn it-tieni u t-tielet parti ser nikkunsidrahom flimkien.

62. Għandu jittfakkar l-ewwel nett li, għalkemm il-Qorti tal-Ġustizzja ma għandhiex kompetenza li tissindaka l-evalwazzjoni li tagħmel il-Qorti Ġenerali fir-rigward tal-fatti jew il-provi matul il-proċeduri ta' appell, hlief f'każ ta' żnaturament⁶³, xogħol il-Qorti tal-Ġustizzja f'dawn il-proċeduri jinkludi l-klassifikazzjoni legali tal-fatti mill-Qorti Ġenerali⁶⁴. Dan jinkludi l-evalwazzjoni tal-punt dwar jekk il-Qorti Ġenerali ikkunsidratx il-kriterji legali korretti bħala l-bażi għall-evalwazzjoni tal-fatti u l-provi⁶⁵.

1. L-allegazzjoni ta' żnaturament tal-provi li jirrigwardaw in-natura u l-portata tar-rabtiet personali bejn Portielje u Gosselin (l-ewwel parti tat-tieni aggravju)

63. Fl-ewwel parti tat-tieni aggravju, il-Kummissjoni takkuża lill-Qorti Ġenerali bi “żnaturament manifest tal-provi” fir-rigward tal-pożizzjoni u tal-influwenza tat-tliet membri tal-bord tad-diretturi ta' Gosselin, li kienu wkoll membri fuq il-bord tad-diretturi ta' Portielje.

64. F'dan ir-rigward, il-Kummissjoni tattakka speċifikament id-dikjarazzjoni tal-Qorti Ġenerali li “[m]is-sitt persuni li jikkostitwixxu l-bord tad-diretturi ta' Portielje, nofs biss kienu wkoll fuq il-bord ta' Gosselin”⁶⁶ u, min-naħa l-oħra, li “tliet persuni li jikkostitwixxu l-bord tad-diretturi ta' Gosselin [...] jikkostitwixxu biss nofs il-bord tad-diretturi ta' Portielje”⁶⁷. Il-Kummissjoni ssostni li l-Qorti Ġenerali implikat b'mod skorrett li dawk it-tliet membri tal-bord ta' Gosselin “ma setgħux, flimkien, jiddeterminaw il-politika ta' Portielje”.

65. Tali żnaturament tal-provi jeżisti meta, mingħajr ma jintużaw provi godda, l-evalwazzjoni tal-provi eżistenti tidher manifestament żbaljata⁶⁸.

62 — Ara, b'mod partikolari, is-sentenzi Akzo Nobel (punti 60 u 63), ArcelorMittal (punt 97) u AOI (punti 46 u 48), kollha ċċitati iktar 'il fuq fin-nota ta' qiegħ il-paġna 19, kif ukoll is-sentenzi General Química (iċċitata iktar 'il fuq fin-nota ta' qiegħ il-paġna 54, punti 39, 42 u 50) u Elf Aquitaine (iċċitata iktar 'il fuq fin-nota ta' qiegħ il-paġna 20, punti 56 u 59).

63 — Digriet tas-17 ta' Settembru 1996, San Marco vs Il-Kummissjoni (Kawża C-19/95 P, Ġabra p. I-4435, punt 39) kif ukoll is-sentenzi tal-1 ta' Ġunju 1994, Il-Kummissjoni vs Brazzelli Lualdi *et* (Kawża C-136/92 P, Ġabra p. I-1981, punt 49); Elf Aquitaine (iċċitata iktar 'il fuq fin-nota ta' qiegħ il-paġna 20, punt 68); sentenza tad-9 ta' Ġunju 2011, Comitato “Venezia vuole vivere” *et* vs Il-Kummissjoni (Kawża magħquda C-71/09 P, C-73/09 P u C-76/09 P, Ġabra p. I-4727, punt 149), u AOI (iċċitata iktar 'il fuq fin-nota ta' qiegħ il-paġna 19, punt 85).

64 — Digriet fis-sentenza San Marco vs Il-Kummissjoni (iċċitata iktar 'il fuq fin-nota ta' qiegħ il-paġna 63, punt 39), kif ukoll is-sentenzi Il-Kummissjoni vs Brazzelli Lualdi *et* (iċċitata iktar 'il fuq fin-nota ta' qiegħ il-paġna 63, punt 49); u Comitato “Venezia vuole vivere” *et* vs Il-Kummissjoni (iċċitata iktar 'il fuq fin-nota ta' qiegħ il-paġna 63, punt 149).

65 — Sentenzi tal-25 ta' Ottubru 2011, Solvay vs Il-Kummissjoni (Kawża C-109/10 P, Ġabra p. I-10329, punt 51) u Solvay vs Il-Kummissjoni (Kawża C-110/10 P, Ġabra p. I-10439, punt 46).

66 — Punt 56 tas-sentenza appellata.

67 — Punt 57 tas-sentenza appellata.

68 — Sentenzi tat-18 ta' Jannar 2007, PKK u KNK vs Il-Kunsill (Kawża C-229/05 P, Ġabra p. I-439, punt 37); tat-22 ta' Novembru 2007, Sniace vs Il-Kummissjoni (Kawża C-260/05 P, Ġabra p. I-10005, punt 37); u Comitato “Venezia vuole vivere” vs Il-Kummissjoni (iċċitata iktar 'il fuq fin-nota ta' qiegħ il-paġna 63, punt 153).

66. F'dan il-każ, fl-ebda punt fis-sentenza appellata, u b'mod partikolari żgur mhux fil-punti 56 u 57 il-Qorti Ġenerali tasal għall-konklużjoni li qiegħda timplika il-Kummissjoni li dawk it-tliet membri tal-bord tad-diretturi ta' Gosselin "ma setgħux, flimkien, jiddeterminaw il-politika ta' Portielje". L-akkuża ta' żnaturament tal-provi f'dan ir-rigward għandha, għaldaqstant, tiġi miċhuda.

67. B'hekk l-ewwel parti tat-tieni aggravju hija infondata.

2. In-nuqqas ta' deċiżjonijiet formali mill-korpi ta' Portielje u Gosselin (it-tieni u t-tielet parti tat-tieni aggravju)

68. Fit-tieni u t-tielet parti tat-tieni aggravju, il-Kummissjoni tilmenta essenzjalment li l-Qorti Ġenerali evalwat il-possibbiltajiet li Portielje teżercita influwenza fuq Gosselin minn aspetti tad-dritt tal-kumpanniji biss.

69. Il-Qorti Ġenerali, fil-fatt, tibbaża l-konklużjoni tagħha li l-preżunzjoni tal-100 % hija kkonfutata b'mod ġenerali ħafna minhabba l-fatt li l-bord tad-diretturi ta' Portielje ma ħax deċiżjonijiet formali sakemm ma kienx sar il-ksur; l-eżerċizzju minn Portielje ta' influwenza determinanti fuq l-aġir ta' Gosselin kien, skont il-Qorti Ġenerali, "eskluz għal din ir-raġuni biss"⁶⁹. Il-Qorti Ġenerali tinnota wkoll li, matul il-perijodu mill-1 ta' Jannar 2002 sat-18 ta' Settembru 2002, li matulu l-ksur tad-dritt tal-akkordji kien imputat lil Portielje taht id-deċiżjoni kkontestata, ma nżammet ebda laqgħa ġenerali tal-azzjonisti ta' Gosselin li fiha Portielje setgħat teżercita influwenza fuq il-politika kummerċjali ta' Gosselin⁷⁰. Hija tgħid ukoll li Portielje ma kellhiex influwenza fuq il-kompożizzjoni tal-bord tad-diretturi ta' Gosselin matul il-perijodu inkwistjoni, u lanqas ma nbidel il-kompożizzjoni tiegħu fuq inizjattiva ta' Portielje⁷¹.

70. Dawn id-dikjarazzjonijiet mill-Qorti Ġenerali juru inkomprensjoni fundamentali tal-preżunzjoni tal-100 % u r-rekwiżiti legali sabiex din tiġi kkonfutata.

71. Il-punt dwar jekk il-kumpannija sussidjarja tistax tiddetermina l-aġir tagħha fis-suq b'mod indipendenti jew hijiex espota għall-influwenza deċiżiva tal-kumpannija parent tagħha ma tistax tiġi evalwata biss mill-aspett tad-dritt tal-kumpanniji rilevanti. Jekk dan ikun il-każ, ikun faċli għall-kumpanniji parent kkonċernati biex jevitaw ir-responsabbiltà għall-ksur tad-dritt tal-akkordji mwettaq mill-kumpanniji sussidjarji proprjetà shiħa tagħhom, billi jinvokaw kwistjonijiet li jaqgħu kompletament taht id-dritt tal-kumpanniji.

72. Għalkemm is-setgħat tal-korpi tal-kumpanniji parteċipanti, il-fatt dwar jekk u meta ħadu d-deċiżjonijiet u l-kontenut tad-deċiżjonijiet huma fatturi li ċertament għandhom jittieħdu inkunsiderazzjoni, il-fattur deċiżiv huwa fl-aħħar nett ir-realtà ekonomika, peress li d-dritt tal-kompetizzjoni ma huwiex irregolat b'teknikalitajiet, iżda bl-aġir attwali tal-imprizi.

73. Kif ġustament tinnota l-Kummissjoni, ikun wisq formalistiku u bl-ebda mod konformi mar-realtà ekonomika li l-kwistjonijiet tal-influwenza bejn kumpannija parent u s-sussidjarja jiġu evalwati abbażi biss tal-azzjonijiet regolati mid-dritt tal-kumpanniji.

74. Madankollu, huwa f'dan il-formaliżmu li waqgħet il-Qorti Ġenerali meta – wara l-argumenti mressqa mir-rikorrent fl-ewwel istanza – hija kkunsidrat l-aspett tad-dritt tal-kumpanniji bħala li huwa l-fattur determinanti fil-kwistjoni dwar l-influwenza deċiżiva ta' Portielje fuq Gosselin. Bil-fatt li l-limitat il-kriterji tagħha għal standards ibbażati biss fuq id-dritt tal-kumpanniji, il-Qorti Ġenerali wettqet żball

69 — Punt 54 tas-sentenza appellata.

70 — Punt 55 tas-sentenza appellata.

71 — Punt 56 tas-sentenza appellata.

ta' liġi. B'mod partikolari, il-Qorti Ġenerali naqset milli tapprezza li l-konstatazzjoni li kumpannija parent u s-sussidjarja tagħha jiffurmaw unità ekonomika ma tippreżumix neċessarjament deċiżjonijiet formali mill-korpi tal-kumpannija: dik l-unità jista' jkollha bażi informali, li tikkonsisti b'mod partikolari f'rabtiet personali bejn żewġ kumpanniji.

75. Għalkemm il-Qorti Ġenerali kkunsidrat b'mod incidentali ukoll ir-rabtiet personali bejn Gosselin u Portielje, hija terġa' tiffoka kompletament fuq l-aspetti tad-dritt tal-kumpanniji f'dan ir-rigward. Barra minn hekk, iż-żewġ kwistjonijiet diskussi jidhru li huma komparattivament teoretiċi: l-ewwel waħda, dwar jekk “[i]d-diretturi prinċipali ta' Portielje, [jeżerċitaw(x)] influwenza, permezz tal-laqqgħa ġenerali ta' Gosselin, fuq il-bord tad-diretturi ta' din tal-aħħar” u t-tieni waħda, dwar jekk “[i]l-kumpanniji kollha li fihom [it-]tliet membri tal-bord ta' Gosselin f'dan l-istess rwol għandhom jiġu kkunsidrati, għaldaqstant, bħala kumpanniji parent ta' Gosselin”⁷².

76. Madankollu, kien ikun ta' importanza deċiżiva kieku, apparti d-deliberazzjonijiet formali fuq id-dritt tal-kumpanniji, ġew eżaminati l-effetti attwali tar-rabtiet personali bejn Portielje u Gosselin fuq l-attivitajiet kummerċjali ta' kuljum u evalwat, purament abbażi tal-fatti, jekk Gosselin – b'kuntrast mal-preżunzjoni tal-100 % – kinitx tiddetermina verament il-politika kummerċjali tagħha b'mod indipendenti. Sfortunatament, ma hemm xejn minn dan fis-sentenza appellata.

77. Fl-aħħar nett, jehtieg ukoll li tiġi miċhuda l-oġġezzjoni ta' Portielje li l-preżunzjoni tal-100 % ssir “inkonfutabbli” kieku kellhom jittiehdu inkunsiderazzjoni modi ta' eżerċizzju ta' influwenza li ma humiex il-korpi tal-persuni ġuridiċi. L-ewwel nett, Portielje bl-ebda mod ma ssostanzjat din l-oġġezzjoni. It-tieni nett, huwa ċar li jistgħu, fil-fatt, jingiebu provi tas-sekwenzi tal-ġrajjet kummerċjali ta' kuljum, u ta' ġrajjet li ma jsehhux fil-korpi tal-persuni ġuridiċi, fil-forma, pereżempju, ta' skambji ta' korrispondenza interna u ta' dokumenti interni, noti ta' diskussjoni u dikjarazzjonijiet ta' xhieda⁷³. Tali provi jistgħu jwasslu jew għal konfutazzjoni jew għal korroborazzjoni tal-preżunzjoni tal-100 % skont il-kontenut attwali tagħhom.

78. Għaldaqstant, it-tieni u t-tielet parti tat-tieni aggravju huma fondati.

Ċ - Konklużjoni intermedjarja

79. Għaldaqstant, jista' jingħad li ż-żewġ partijiet tal-ewwel aggravju u t-tieni u t-tielet parti tat-tieni aggravju huma fondati.

80. Skont l-ewwel paragrafu tal-Artikolu 61 tal-Istatut tal-Qorti tal-Ġustizzja, jekk l-appell ikun fondat, il-Qorti tal-Ġustizzja għandha tannulla d-deċiżjoni tal-Qorti Ġenerali. Konsegwentement, il-punti 4 u 6 tad-dispożittiv tas-sentenza appellata, fejn il-Qorti Ġenerali ddeċidiet fuq ir-rikors ta' Portielje fil-Kawża T-209/08, għandhom jiġu annullati. Il-bqija tas-sentenza appellata, li ma hijiex is-sugġett ta' dan l-appell, ma hijiex affettwata.

V – Deċiżjoni dwar ir-rikors għal annullament ta' Portielje

81. Skont l-ewwel paragrafu tal-Artikolu 61 tal-Istatut tagħha, il-Qorti tal-Ġustizzja tista' jew tiddeċiedi definittivament il-kawża hija stess, meta din tkun fi stat li tiġi deċiża, jew tirrinwija l-kwistjoni quddiem il-Qorti Ġenerali sabiex din tagħti deċiżjoni.

⁷² — Punt 57 tas-sentenza appellata.

⁷³ — Ara, f'dan ir-rigward, pereżempju, l-evalwazzjoni tal-provi li għamlet il-Qorti tal-Ġustizzja fis-sentenza General Química (iċċitata iktar 'il fuq fin-nota ta' qiegħ il-paġna 54, punt 104).

82. F'dan il-każ, il-Qorti Ġenerali eżaminat fid-dettal fis-sentenza tagħha l-motivi mressqa minn Portielje fil-proċeduri fl-ewwel istanza fil-Kawża T-209/08. Matul il-proċeduri quddiem il-Qorti Ġenerali, il-partijiet kellhom opportunità wkoll jiskambjaw il-fehmiet tagħhom fuq l-aspetti kollha rilevanti għas-sentenza f'dan il-każ. Lanqas il-fatti ma għandhom bżonn ta' iktar kjarifika. Għaldaqstant, l-istat tal-proċeduri jippermetti li tingħata sentenza.

A – L-ewwel motiv ta' Portielje fil-Kawża T-209/08

83. Permezz tal-ewwel motiv tagħha fil-Kawża T-209/08, Portielje ssostni li, peress li ma hijiex impriza fis-sens tad-dritt tal-kompetizzjoni, ma hemm ebda relazzjoni ta' kumpannija parent u ta' sussidjarja bejnha u bejn Gosselin⁷⁴.

84. Dan il-motiv għandu jiġi miċhud għar-raġunijiet imsemmija iktar 'il fuq⁷⁵.

B – It-tieni motiv ta' Portielje fil-Kawża T-209/08

85. Permezz tat-tieni motiv tagħha fil-Kawża T 209/08, Portielje targumenta li hija ma tistax tinzamm responsabbli għall-atti mwettqa minn Gosselin, peress li ma teżercita ebda influwenza deċiżiva fuq dik il-kumpannija⁷⁶.

86. Għandu jiġi nnutat f'dan ir-rigward li Portielje tikkontrolla indubbjament l-ishma kollha jew kważi kollha ta' Gosselin⁷⁷. Skont is-sentenza Akzo Nobel⁷⁸, teżisti għaldaqstant preżunzjoni konfutabbli li Portielje teżercita, fil-fatt, influwenza deċiżiva fuq Gosselin.

87. Biex tirribatti dik il-preżunzjoni, ir-rikorrenti targumenta f'termini purament formali billi tirreferi għad-dispożizzjonijiet tad-dritt tal-fondazzjonijiet jew tal-kumpanniji li jikkonċernaw il-korpi ta' Portielje u ta' Gosselin. Hija tirreferi għall-obbligu statutorju li għandhom il-membri tal-bord tad-diretturi ta' Gosselin biex jaġixxu biss fl-interessi ta' dik il-kumpannija u tenfasizza li l-bordijiet tad-diretturi ta' Portielje u Gosselin huma korpi kollettivi li l-membri tagħhom huma biss parzjalment identiċi.

88. Kif ingħad iktar 'il fuq⁷⁹, madankollu, dan l-argument waħdu ma huwiex rilevanti, peress li l-fatturi deċiżivi huma ċ-ċirkustanzi attwali u r-realtà ekonomika. Dan japplika iktar f'sitwazzjoni bħal dik preżenti, fejn, għalkemm il-membri tal-bordijiet tad-diretturi ta' Portielje u Gosselin ma kinux assolutament identiċi, kienu ċertament jeżistu rabtiet personali konsiderevoli bejn iż-żewġ persuni ġuridiċi fil-forma ta' tliet membri tal-bord li kienu komuni għat-tnejn li huma. Dawn ir-rabtiet isaħħu iktar l-impressjoni inizjali tan-nuqqas ta' indipendenza ta' Gosselin minn Portielje u ta' interessi paralleli rispettivi.

74 — Punti 28 u 29 tas-sentenza appellata.

75 — F'dan ir-rigward, ara l-punti 27 sa 57 ta' dawn il-konklużjonijiet.

76 — Punti 28 u 30 sa 32 tas-sentenza appellata.

77 — Kliem il-Qorti Ġenerali huwa li Portielje “għandha kważi l-kapital kollu ta' Gosselin” (punti 49 u 53 tas-sentenza appellata). Fil-fehma tiegħi, ikun iktar preċiż jekk jingħad li Portielje għandha l-ishma kollha ta' Gosselin taht il-kontroll tagħha, peress li żżomm 92 % minn dawk l-ishma taht trust għall-membri tal-familja fondatriċi u barra minn hekk, għandha kważi l-ishma kollha (99.87 %) ta' Vivet en Gosselin NV, li hija proprjetarja tar-rimanti 8 % mill-azzjonijiet ta' Gosselin. Biex tapplika l-preżunzjoni tal-100 %, madankollu, din il-kwistjoni tal-kliem ma tagħmilx differenza.

78 — Ara, b'mod partikolari, is-sentenza Akzo Nobel (punti 60 u 61), ArcelorMittal (punti 97 u 98) u AOI (punti 46 u 47), kollha ċċitati iktar 'il fuq fin-nota ta' qiegħ il-paġna 19.

79 — F'dan ir-rigward, ara l-punti 68 sa 78 ta' dawn il-konklużjonijiet.

89. Kien ikun għar-rikorrent fl-ewwel istanza⁸⁰ li jispjega li, f'dan il-każ, il-“kumpanija parent” Portielje eżerċitat ċerta limitazzjoni fir-relazzjoni tagħha mas-“sussidjarja” Gosselin, b'mod li din tal-aħħar iddeterminat l-aġir tagħha fis-suq b'mod indipendenti, minkejja li kienet ikkontrollata kompletament minn dik tal-ewwel⁸¹.

90. Dik bl-ebda mod ma hija *probatio diabolica* li teżigi li l-kumpanija parent tipprova fatt negattiv⁸². Pjuttost, kif ingħad digà⁸³, l-użu ta' fatti speċifiċi mill-attivitajiet kummerċjali ta' kuljum jippermetti li jiġi spjegat jekk u safejn il-kumpanija sussidjarja nnifisha ddeterminat il-politika kummerċjali tagħha u l-aġir tagħha fis-suq u fil-fatt hekk aġixxiet b'mod indipendenti, jiġifieri, indipendentement mill-kumpanija parent tagħha.

91. Madankollu, peress li Portielje – apparti milli tittratta l-kuntest tad-dritt tal-fondazzjonijiet u d-dritt tal-kumpaniji – ma pproduċiet xejn konkret biex tirribatti l-preżunzjoni tal-100 % u, b'mod partikolari, naqset milli tittratta l-implikazzjonijiet prattiċi tar-rabtiet personali ma' Gosselin, it-tieni motiv tagħha huwa wkoll infondat.

C - Fatturi oħra

92. Il-motivi l-oħra mressqa minn Portielje fil-Kawża T-209/08 digà ġew iddikjarati infondati mill-Qorti Ġenerali. Jiena eżaminajt dawk il-motivi u kkunsidrajthom jiena wkoll bħala infondati, essenzjalment minhabba l-istess raġunijiet bħal dawk stabbiliti mill-Qorti Ġenerali fis-sentenza appellata.

93. Lanqas it-tnaqqis tal-multa minn naħa tal-Qorti Ġenerali favur Gosselin ma jista' jkollha xi effett fuq Portielje, peress li dak it-tnaqqis tal-multa jikkonċerna l-perijodu mit-30 ta' Ottubru 1993 sal-14 ta' Novembru 1996, filwaqt li Portielje, skont id-deċiżjoni kkontestata, kienet responsabbli *in solidum* biss mill-perijodu bejn l-1 ta' Jannar 2002 u t-18 ta' Settembru 2002.

94. Barra minn hekk, ma nista nidentifika xejn li jindika li l-multa imposta fuq Portielje kienet ikkalkolata b'mod żbaljat, jew li kienet sproporzjonata jew sempliċement mhux adattata. Konsegwentement, ma hemm ebda raġuni biex dik il-multa tiġi mwarrba jew ikkalkolata mill-ġdid f'dan il-każ, anki jekk il-Qorti tal-Ġustizzja għandha ġurisdizzjoni illimitata (Artikolu 261 TFUE flimkien mal-Artikolu 31 tar-Regolament Nru 1/2003).

D - Konkluzjoni intermedjarja

95. Dan kollu kkunsidrat, ir-rikors għal annullament ta' Portielje ippreżentat fil-Kawża T-209/08 għandu, għaldaqstant, jiġi miċhud kollu kemm hu bħala infondat.

80 — Sentenzi General Química (iċċitata iktar 'il fuq fin-nota ta' qiegh il-paġna 54, punt 104) u Elf Aquitaine (iċċitata iktar 'il fuq fin-nota ta' qiegh il-paġna 20, punt 61).

81 — F'dan ir-rigward, ara l-konkluzjonijiet tiegħi fil-kawża AOI (iċċitata iktar 'il fuq fin-nota ta' qiegh il-paġna 19, punt 171) u fil-kawża Akzo Nobel (iċċitata iktar 'il fuq fin-nota ta' qiegh il-paġna 19, punt 75).

82 — F'dan is-sens ara wkoll is-sentenza Elf Aquitaine (iċċitata iktar 'il fuq fin-nota ta' qiegh il-paġna 20, punt 65).

83 — Ara l-punt 77 ta' dawn il-konkluzjonijiet.

VI – Spejjeż

96. Skont l-Artikolu 184(2) tar-Regoli tal-Proċedura, meta l-appell ikun fondat u l-Qorti tal-Ġustizzja taqta' l-kawża definittivament hija stess, hija għandha tiddeċiedi dwar l-ispejjeż⁸⁴.

97. Skont l-Artikolu 138(1) flimkien mal-Artikolu 184(1) tar-Regoli tal-Proċedura tal-Qorti tal-Ġustizzja, il-parti li titlef għandha tiġi ordnata tbatl l-ispejjeż jekk dawn ikunu ntalbu. Peress li Portielje tilfet fiż-żewġ istanzi, hemm lok li hija tiġi ordnata tbatl l-ispejjeż taż-żewġ istanzi, kif mitlub mill-Kummissjoni.

VII – Konkluzjoni

98. Fid-dawl tal-kunsiderazzjonijiet kollha preċedenti, nipproponi li l-Qorti tal-Ġustizzja tiddeċiedi kif ġej:

- “1) Tannulla l-punti 4 u 6 tad-dispożittiv tas-sentenza tal-Qorti Ġenerali tal-Unjoni Ewropea tas-16 ta' Ġunju 2011, Gosselin Group u Stichting Administratiekantoor Portielje vs Il-Kummissjoni (Kawża magħhuda T-208/08 u T-209/08).
- 2) Tiċċad ir-rikors għall-annullament ipprezentat minn Stichting Administratiekantoor Portielje fil-Kawża T-209/08.
- 3) Tordna lil Stichting Administratiekantoor Portielje tħallas l-ispejjeż tal-proċeduri fl-ewwel istanza fil-Kawża T-209/08 u l-ispejjeż ta' dan l-appell.”

84 — Skont il-prinċipju ġenerali li r-regoli proċedurali godda japplikaw għall-proċeduri kollha pendenti fiż-żmien li fihom jidhlu fis-sehh dawk ir-regoli [ġurisprudenza stabbilita, ara pereżempju, is-sentenza *Meridionale Industria Salumi et* (212/80 sa 217/80, Ġabra p. 2735, punt 9), id-deċiżjoni dwar l-ispejjeż f'dan il-każ hija bbażata fuq ir-Regoli ta' Proċedura tal-Qorti tal-Ġustizzja tal-25 ta' Settembru 2012, li dahlu fis-sehh fl-1 ta' Novembru 2012 (f'dan is-sens, ara wkoll is-sentenza *Rat vs Bamba* (C-417/11 P, punti 91 u 92). Madankollu, ma hemmx differenza sostantiva mill-Artikolu 69(2), flimkien mal-Artikolu 118 u l-Artikolu 122(1) tar-Regoli ta' Proċedura tal-Qorti tal-Ġustizzja tad-19 ta' Ġunju 1991.